

Mikroroska ja mikromuovi – mistä sitä tulee ja minne se menee?

Outi Setälä
SYKE Merikeskus

Merten mikroroskat?

- Koko: <math>< 5\text{mm}</math> (eli <math>< 5000\mu\text{m}</math>)
koon alarajaa ei ole sovittu
- Muoto: vaihteleva
kuidut hyvin yleisiä
- Väri: vaihteleva
UV-valo haalistaa
(kuidut usein sinisiä/mustia)
- Materiaalit: kuten isommissakin
kattavat tutkimukset vähissä
tietoa lähinnä synteettisistä
- Esiintyminen:
"kaikkialla"

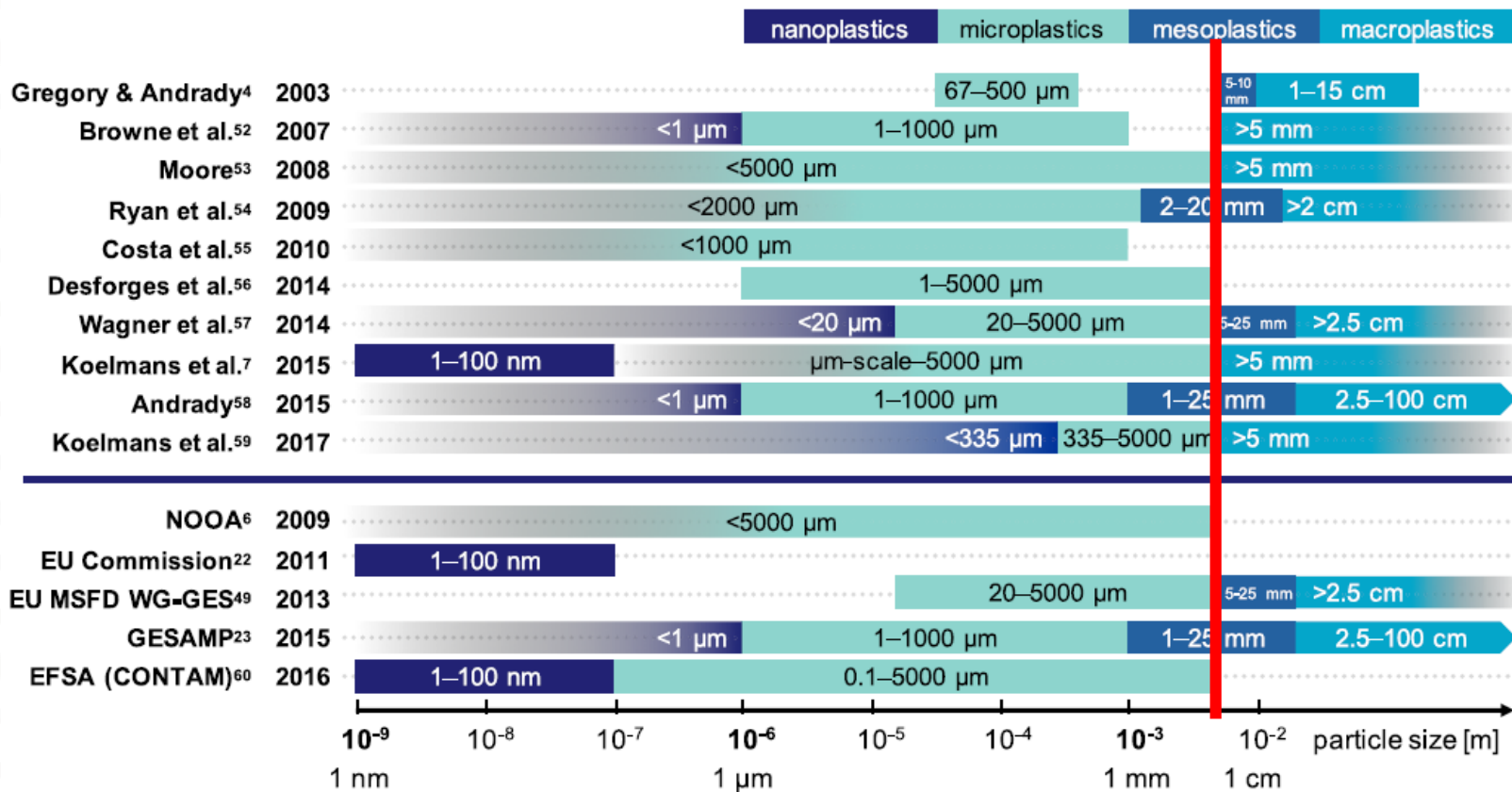

Kuva: Pinja Näkki

Mikromuovit

- *Yhtenäistä määritelmää mikromuoveille ei toistaiseksi ole, määrittely riippuu tutkimuskohteesta ja –aiheesta*
- *Määrittelyssä huomioitava koon lisäksi fysikaaliset ja kemialliset ominaisuudet, vaikutukset eliöille, alan jatkuva kehitys*
- *Jatkuvasti täydennettävä määritelmä tukisi uuden tieteenalan kehitystä, toisaalta säätelyssä tarvittaisiin tiukempaa ohjausta*
- *Toistaiseksi yleisimmin sovelletaan käsitettä, jonka mukaan mikromuovit ovat **<5mm kokoisia vedessä kiinteän olomuodon säilyttäviä synteettisiä/puolisyneteettisiä polymeerejä** –lisäksi **biopohjaiset** sekä toisinaan myös **biohajoavat** polymeerit luetaan mikromuoveihin*

Mikromuovin määritelmä ei ole "täysin vakiintunut"

Muita mikromuovimääritelmiä

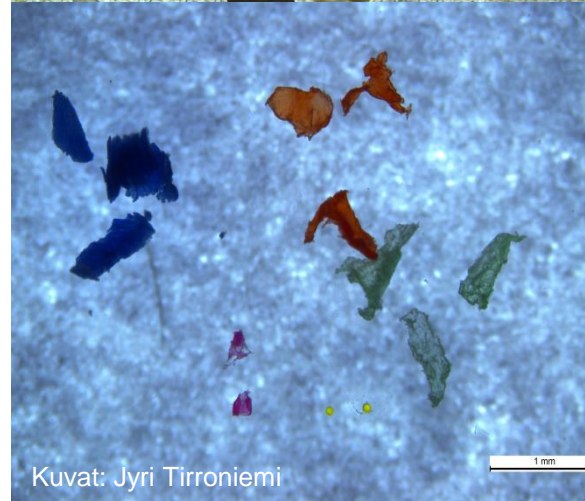
- *Primäärimikromuovit*

Valmistettu tarkoituksella pieniksi

- *Sekundäärimikromuovit*

Muodostuneet isommasta muovista kulutuksen tai haurastumisen kautta

Primäärien ja sekundäärien mikromuovien erottelu ympäristönäytteistä onnistuu vain joidenkin tuoteryhmien osalta

Mikroroskien lähteet ja ympäristöseuranta

Meristrategiadirektiivin ohjeet seurannalle:

- *Mikroroskaa on seurattava **vesipatsaan pintakerroksessa ja merenpohjan sedimentissä, ja lisäksi sitä voidaan seurata rannikolla.***
- *Mikroroskaa on mahdollisuuksien mukaan seurattava niin, että se voidaan **yhdistää kuormituksen pistelähteisiin** (kuten satamat, huvivenesatamat, jätevedenpuhdistamot ja hulevesipäästöt).*
- *Aineistosta tulee määrittää **'keinotekoiset polymeerimateriaalit'** ja **'muut'**.*

Tarvitaan kustannustehokkaita mikroroskien seuranta-menetelmiä, mutta...

- *Käytännössä seuranta kohdistuu mikromuoveihin; synteettisten polymeerien eristäminen ympäristönäytteistä tapahtuu luonnonmateriaalien kustannuksella, sillä näytekäsittelyt vaurioittavat luonnonmateriaaleja*
- *Mitä pienempiä hiukkasia halutaan tutkia, sitä puhtaampia näytteitä, ja tarkempia, kalliimpia ja hitaampia laitteita tarvitaan*
- *Joidenkin materiaalien tunnistukseen ei toistaiseksi ole sopivia menetelmiä*
- *”Ravistuminen” -hiukkasten ominaisuudet muuttuvat ajan kuluessa, kontaminaatio on suuri ongelma*

Voidaanko seuranta-aineiston avulla paikallistaa yksittäisiä lähteitä?

- *Lähteiden arvioiminen materiaaliltaan tunnistettujenkin hiukkasten pohjalta on haastavaa & usein käytännössä mahdotonta*
- *Syynä ovat materiaalien monet käyttökohteet ja pienten hiukkasten kulkeutuminen kauas päästölähteestään*
- *Joissakin tapauksissa voidaan kuormitus tunnistaa ja linkittää lähteisiin:
Tutkittavan alueen erityispiirteiden tuntemus
(virtaukset, avoimuus, syvyys ym) ovat avainasemassa*

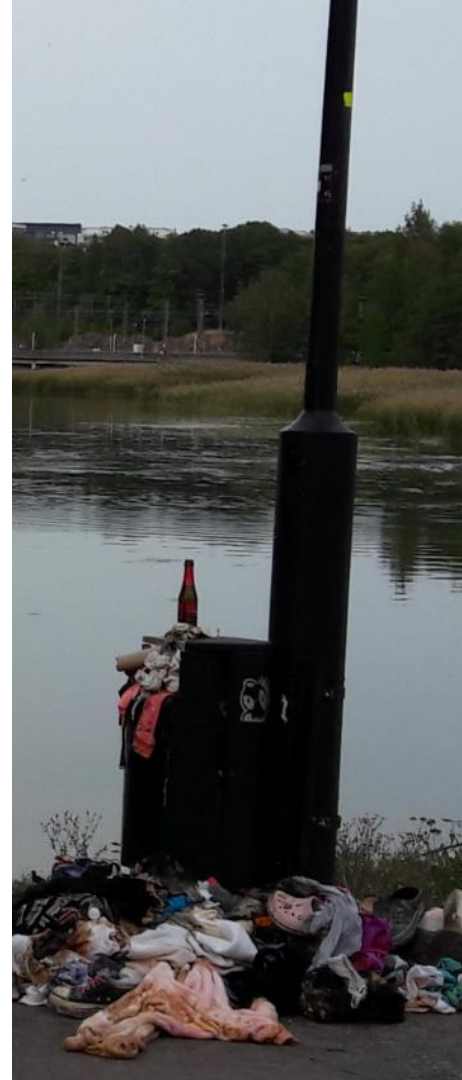

Mikromuovien päästölähteet

Mistä merten mikromuovit ovat peräisin?

- *Tuotteen elinkaaren aikana kulumisen tai kulutuksen seurauksena syntyneet hiukkaset*
- *Mikromuovihiukkasia lisätään tarkoituksella tuotteisiin, joista ne irtoavat käytön aikana ja päätyvät ympäristöön*
- *Tuotannon, kuljetuksen ja pakkauksen aikana syntyvät raaka-aineiden päästöt (lähinnä raaka-aine pelletit)*
- *Jätehuollon toimimattomuuden ja tarkoituksellisen roskaamisen vuoksi ympäristöön päätynyt jäte muuttuu roskaksi, joka ajan myötä hajoaa pienemmiksi hiukkasiksi*

Mitkä yhteiskunnan toiminnot tuottavat (eniten) mikromuoveja?

- *Merten mikromuovit ovat olleet kasvavan huolen ja mielenkiinnon kohteena koko 2010-luvun ja aiheuttaneet paineita päästöjen vähentämiseen*
- *Viranomaisten tueksi on laadittu arvioita eri toimintojen potentiaalisesta kuormittavuudesta, ja arvioitu myös meriin päätyvän mikromuovin määrää*
- *Arviot pohjaavat tilastoituihin tietoihin tuotteiden ja materiaalien kulutuksesta sekä mittauksiin ja arvioihin mikromuovien syntymekanismeista ja hiukkasten määristä*

Investigating options for reducing releases in the aquatic environment of microplastics emitted by (but not intentionally added in) products

---

Final Report

Simon Hann
Chris Sherrington
Olly Jamieson
Molly Hickman

Peter Kershaw
Ayesha Bapasola
George Cole

23rd February 2018

Rakentaminen:
kuitubetoni
eristemateriaalit
(EPS)

Tieliikenne:
jarrut

Muovituotteiden
raaka-aineet:
(pelletit)

Maalit ja pinnoitteet
ulkotiloissa (maalla &
merellä)

Maalinpoisto &
pintojen
puhdistaminen
hiomalla

Tieliikenne:
merkin-
tämässä

Huonepöly

Sisätilojen
puhdistus-
aineet ym.

Alusten
harmaavedet

Lääkevalmisteet

Tieliikenne:
rengaspöly

Tekstiilit:
pesu

Kosmetiikka
+ HKH

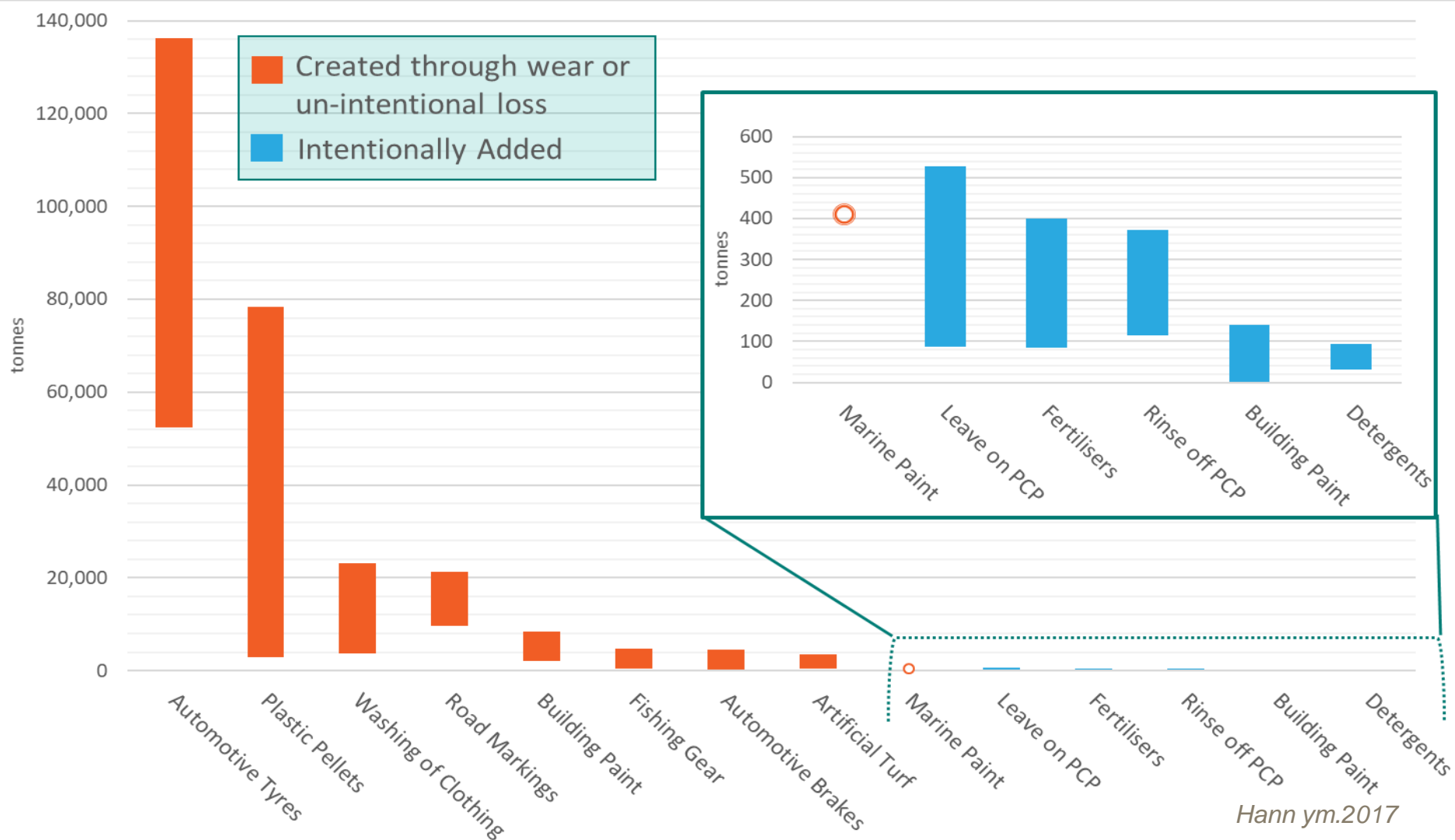
Maatalous:
ravinteet,
käsittelyt siemenet

Keinoalustat:
mm. tekonurmet

Sisätilojen
maalit
(pesu)

Kalaviljely & kalastus

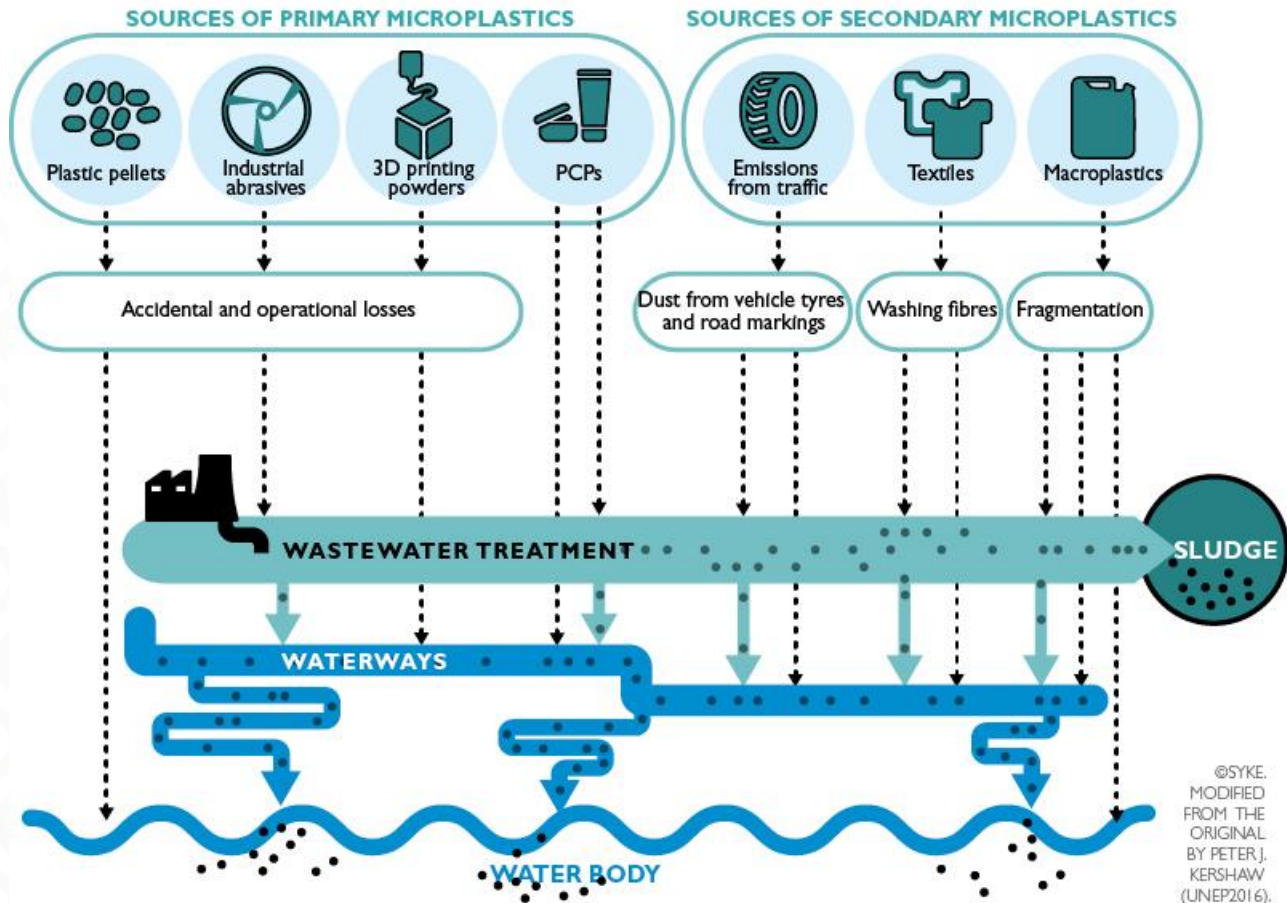
Rakentaminen,
maatalous,
puutarhat

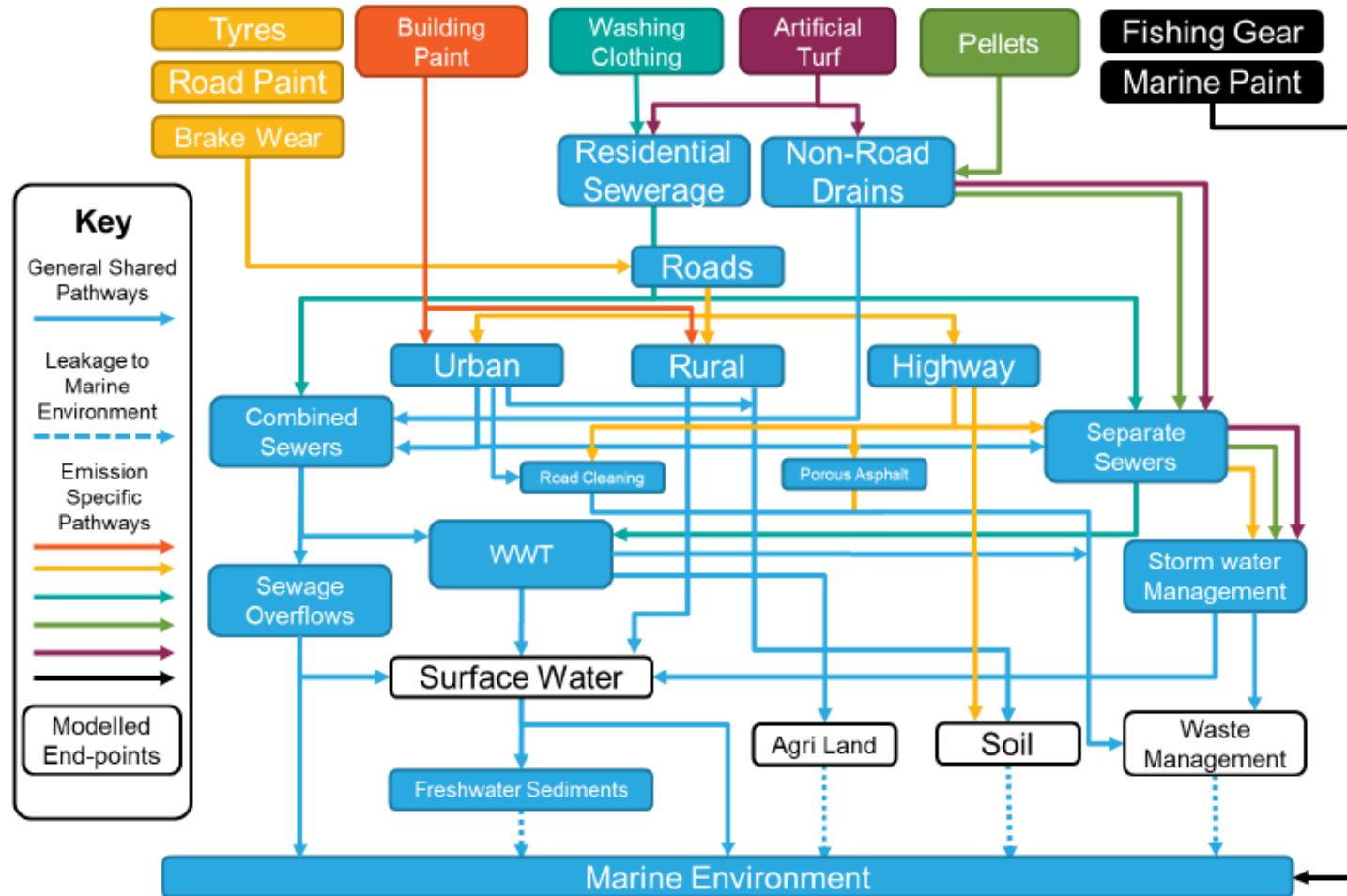
Mitä mikromuovien kulkeutumisreiteistä tiedetään?

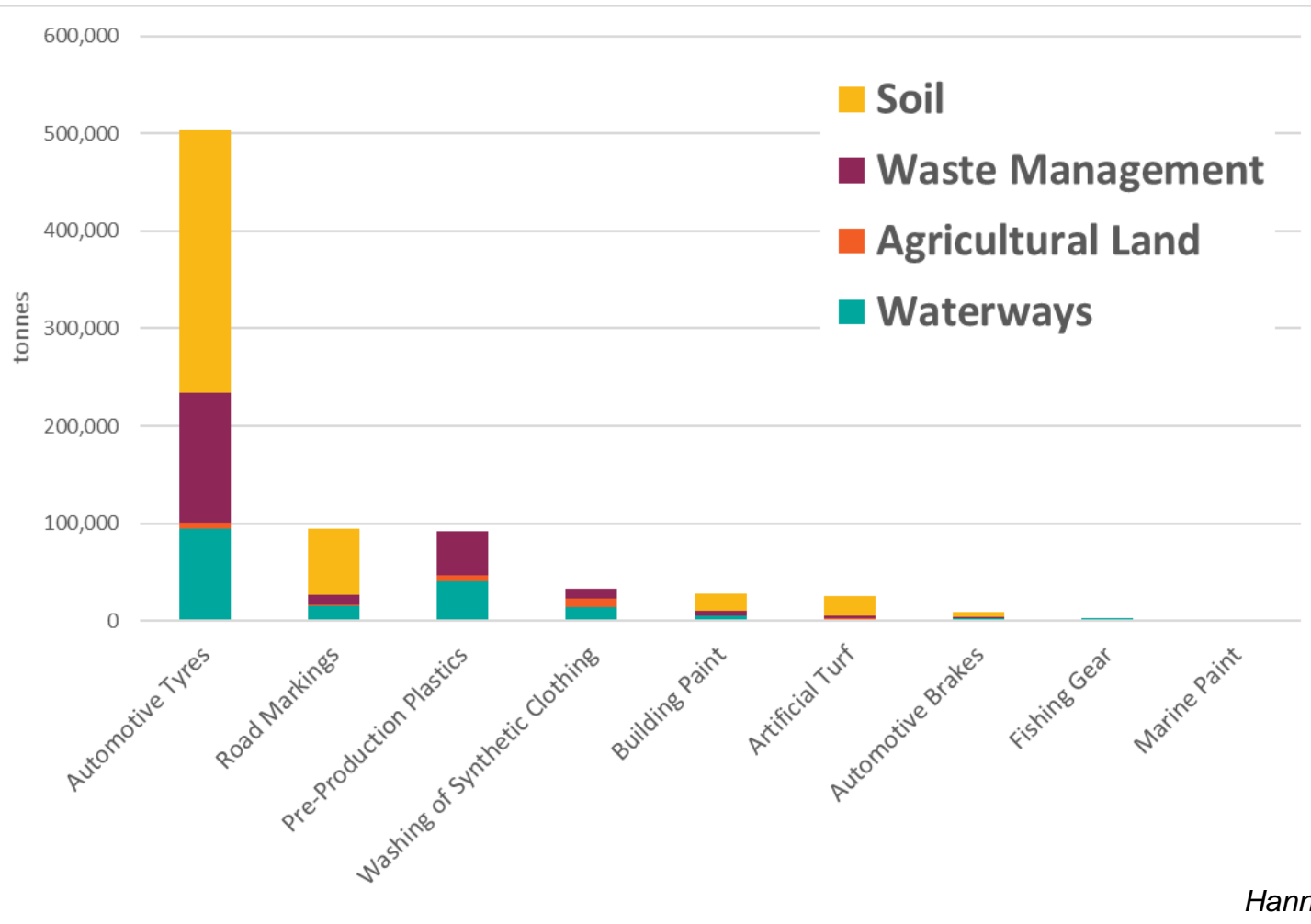

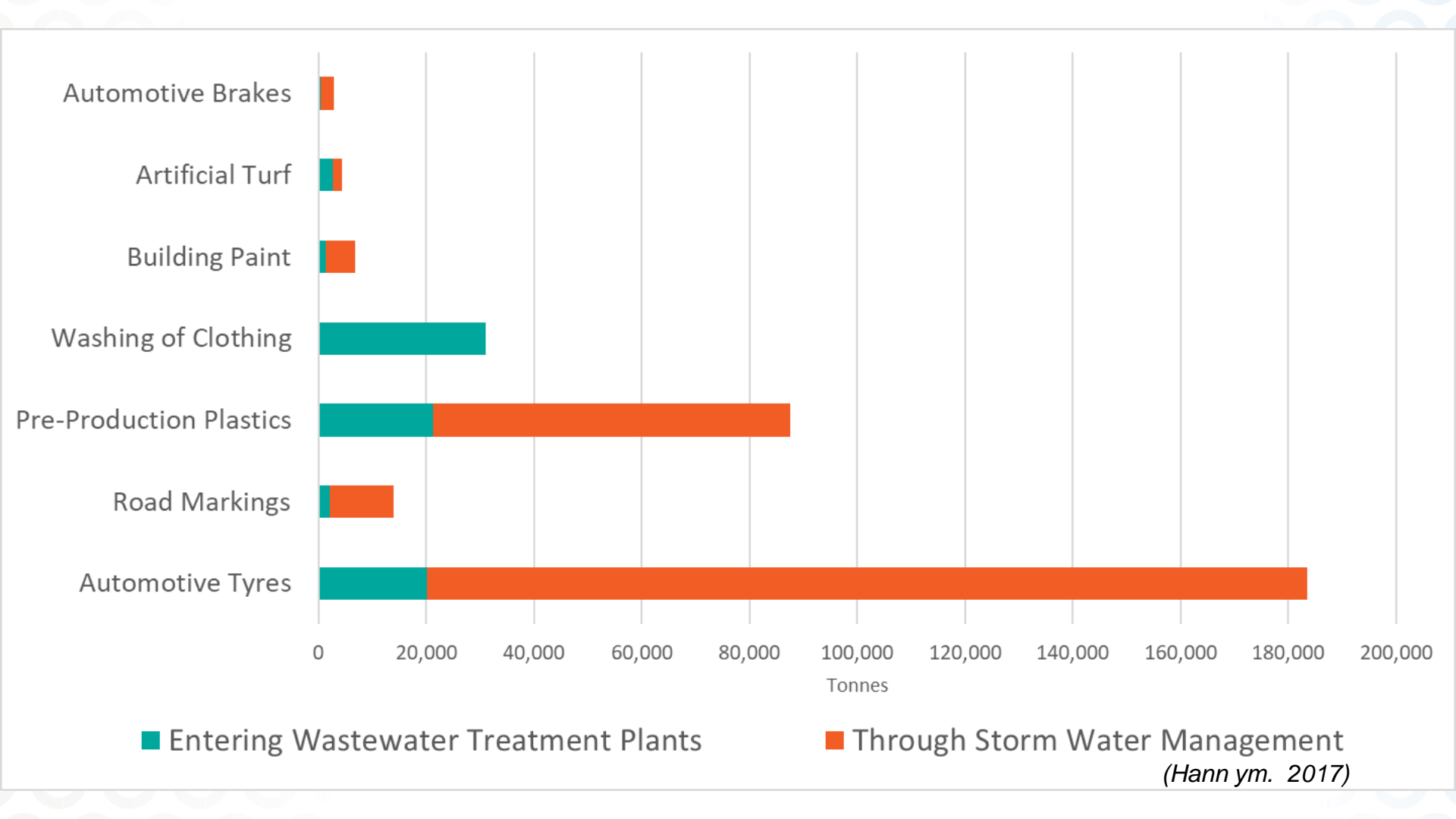

©SYKE.
 MODIFIED FROM THE ORIGINAL BY PETER J. KERSHAW (UNEP2016).

Figure 10 – Microplastic Emission Pathway Model Graphical Representation

Mitä Suomen mikromuovin päästölähteistä tiedetään?

Rantaroska-aineiston perusteella saadaan tietoa haurastumisen ja kulumisen seurauksena syntyneen mikromuovin alkuperästä

Yhdyskuntajätevesiä tutkimalla on saatu tietoa mm tekstiilikuitujen ja hygienia-tuotteiden päästöistä ja pystytty arvioimaan puhdistamoiden kautta kulkevan mikromuovin määrää sekä myös lietteeseen päätyvää kuormitusta

Laskennallisia arvioita päästölähteiden kuormituksesta on tehty, mutta mereen päätyvän määrän laskemiseksi tarvitaan tietoa kulkeutumisreiteistä

Hulevesien kautta kulkevan kuormituksen tutkimus on kaikkialla vasta alussa, Suomessa kehitetään uusia mittausmenetelmiä -muista virtaavista vesistä ei ole toistaiseksi tietoa

RoskatPois!-hankkeen tunnistamat mikromuovilähteet ja niistä aiheutuvat arvioidut vuosittaiset päästöt* Suomessa

■ Konservatiivinen arvio
■ Maksimiarvio

Mikromuovipäästöt (tonnia/vuosi)

Reitit mereen

1   10   100   1000   10000   100000

Tieliikenteen rengaskuluma

Lumenkaato, hulevesi, ilma, pintavaluma

Tekonurmikentät (ulkona)

Hulevesi, lumenkaato

Muovipelletit

Suora, luonnon huuhtouma

Huonepöly

Yhdyskuntajätevesi

Tekstiilien pesu

Yhdyskuntajätevesi

Kalankasvatus

Suora

Kalastuspyydykset

Suora

Ei arvioitu (mm.):

Tiemerkintämassat

Iholle jätettävä kosmetiikka

Meriliikenne

-harmaavedet, maalit

Maatalous

Ympäristössä jo olevasta muoviroskasta muodostuva mikromuovi

A photograph of a sandy beach with scattered debris, including sticks, a yellow cup, a green cup, and a pink ball. The water is blue and calm. A light blue rectangular box is overlaid on the image, containing the word 'KIITOS!' in bold, purple, uppercase letters.

KIITOS!